

Kova dėl Europos vienybės

Adenaueris patikslina vokiečių - prancūzų unijos planą - W. Churdhillis siūlo apginkluoti vokiečius

Bona (L) Kancleris Adenaueris naujam interviu su K. Smithu trečiu kartu siūlo sudaryti vokiečių-prancūzų uniją, kuri būtų pagrindas Europos Jungtinėm Valstybėm. Tik sudarymas tokios unijos pavirs niekais visus Kremliaus planus.

Jei Vakarų Europa bus okupuota sovietų, milijonai žmonių pateks Kremliaus vergijon. O tai reikš, kad Rusija Vakarų Europą valdys ne tik geografinė prasme, bet taip pat pavergs jos inteligentiją ir darbo jėgą. Jie likviduos visus tuos, kurie priešins. Mano nuomone, abejotina, ar JAV pajėgys kovoti už taip „išskuota“ Vakarų Europą. Dėl tos priežasties Rusijos pagunda pradėti karą yra labai didelė. Tokiai padėčiai esant taika tik tada bus garantuota, jei sovietai bus įsitikinę, kad jiems Vakarų Europos užkariauti nepasiseks.

Prancūzijos-Vokietijos unija įtikins sovietus, kad jie Vakarų Europos užimti negalės. Antra vertus, toji unija vis dėlto būtų per silpna sudaryti rimta gresmė sovietams. Adenaueris teigė, kad šiuo metu mažai kas tiki Europos ateitimi, nes valstybės vyrų nepasimokė iš praicities klaidų. Tik Prancūzijos-Vokietijos unija duos impulsą naujam Europos gyvenimui. Bendras Vokietijos-Prancūzijos parlamentas turėtų pirmiausia kipti ir ūkinį problemų sprendimą. Jas išsprędus bus lengva susikalbėti ir kitais klausimais.

De Gaulle pritaria

Paryžius. Gen. de Gaulle buvo pirmasis iš prancūzų pusės, kuris palankiai sutiko Adenauerio pasiūlymą. Spaudos konferencijoje jis pareiškė:

Jau laikas, kad Reinas būtų susitikimo vieta, bet ne skiriamas grovis, nes nėra jokios priežasties, dėl kurios jis negalėtų sujungti abi tautas. Juk vokiečių jėga (generolas sakė: „valeur“, kas reiškia ir narsumą ir vertę), kartu su prancūzų galbė, nusitęsusia iki pat Afrikos, gali sudaryti milžinišką pajėgą.

De Gaulle aiškino: „Reikia vėl atstatyti modernose sąlygose Karolio Didžiojo imperiją.

Pasaulio istorijoje nebuvo reikšmingesnės pergalės už tą, kai Katalanijos laukuose frankai, romėnai ir germanai kartu sumušė Attilą“.

Generolas tačiau nesigailėjo smarkios kritikos Atlanto paktaui. Girdi, santykių tarp milžiniškų išpareigojimų ir juokingai mažų priemonių jiems ištesėti (žiūr. str. „Tik 9 divizijos“) yra tiesiog groteskiškas.

Ta proga gen. de Gaulle neisigailėjo komplimentų Adenaueriui, kurio veikla per pastarinius 30 metų jis atidžiai stebis.

Schumanas: per Europos Tarybą

Užsienio reikalų ministeris Schumanas pareiškė, kad Prancūzijos vyriausybė svarstysianti kiekvieną Bonnos vyriausybės pasiūlymą. Jam tačiau atrodo, kad Vokietijos-Prancūzijos unijos reiktų siekti per jau veikiančią Europos Tarybą, į kurią Vokietijai kelias yra atviras. (Ta proga tenka pastebėti, kad V. Vokietijos vyriausybė, lyg ir protestuodama prieš Prancūzijos-Saaro krašto susitarimus, iki šiol vengė pasinaudoti jai padarytu pasiūlymu įstoti į Europos Tarybą.)

L. Frazeris netiki į greitą karą

Londonas (BBC). Britų radijo bendrovės vokiečiams skirtos programos vedėjas L. Frazeris, komentuodamas Adenauerio pasiūlymą, pareiškė, kad aplamai imant britų visuomenė jį sutiko palankiai. Tačiau jis pats neturįs jokio pagrindo manyti, kad karo gresmė iš sovietų pusės būtų tokia didelė, kaip kad Adenaueris ją vaizduoja. D. Britanijos gyventojų dauguma šiuo metu ir žemiau skelbiamą W. Churchillio pasiūlymą atginkluoti Vokietiją laiko dar perankstyvu.

Be vokiečių negalima gintis

Londonas (L). Žemųjų Rūmų debatuose gynybose klausimais opozicijos vadas Winstonas Churchillis pasakė ilgą kalbą apie karinę Europos padėtį.

„Apsisprendimas Europoje sudaryti frontą prieš galimą Sovietų Rusijos ir jos satelitų invaziją“, pareiškė buv. premjeras, „mums yra sunkus ir teritoriniu požiūriu“.

Pareikšdamas vien savo nuomone, aš skaitau reikalinga konstatuoti, kad šio ilgo fronto nebūtų galima sėkmingai ginti be aktyvios Vakarų Vokietijos pagalbos.

Pirmoje eilėje Europoje turi būti vieningos D. Britanija ir Prancūzija. Būdamas vieningos, jos bus pakankamai stiprios prilaikyti Vokietiją. Vokietija šiuo metu yra nuinkniuota; jai uždrausta laikyti ginkluotą pajėgą. Tačiau prie jos rytinių sienų telkiami milžiniški sovietai ir jos satelitinių valstybių kariniai junginiai, kurie savo dalinių dydžiu, tankių ir lėktuvų skaičiumi pralenkia net tai, ką sąjungininkai iš viso turi.

Mes negalime vokiečiams suteikti jokių garantijų, kad per juos nepersisirs sovietinės

invazijos banga.

Aš drįstu neabejodamas pasakyti, kad tikros Europos sienų gynybos nebus galima pasiekti, jei už tai atsakingi asmenys neatsižvelgs į galimą vokiečių inasą.

Tačiau apsisprendimas priklauso ne vien tik nuo D. Britanijos. Rūmai turi gerai žinoti, kad dabartinės situacijos nutęsimas ilgam laikui nėra geriausias kelias begaliniam trečiojo pasaulinio karo siaubui pašalinti.

Skaudu žiūrėti į dabartinį neryžtingumą ir erziniamą, kuris pavėluotais kai kurių fabriku išmontavimais ir dar labiau pavėluotoms kairkurių vokiečių generolų bylomis trukdo Prancūzijai ir D. Britanijai rasti bendrą kalbą su vokiečių tauta.

Attlee: „visiškai negudru“

Po darbičių partijos atstovo Pageto ir konservatorių MacMillano kalbų, pritariančių Churchillio pasiūlymui, min. pirm. Attlee, baigdamas debatus, pareiškė:

„Aš nestubau, kad Churchillis taip neatsakingai iškišo Vokietijos atginklavimo klausimą. Čia yra aukščiosios politikos klausimas, kurio negalima išspręsti tokių debatų keliu.“

Mes veikiami sutartinai su sąjungininkais ir mūsų veiksmai šia kryptimi yra labai griežtai apibrėžti. Labai keistai elgiasi Churchillis, bandydamas tokiu keliu sukurti tautų vienybę. Ši problema yra labai sunki ir dygi; mano nuomone, jo užuominos buvo visiškai neatsakingos ir negudrios.

Saldžiarūgštė - paudos reakcija

Londono spauda šią Churchillio kalbą sutiko gana neaiškiai. „Times“ laikėsi labai rezervuoti. „Manchester Guardian“ prasitarė tik tiek, kad sąjungininkai susidūrė su sunkia dilema. Jei Churchillis kalbą tiesą, kad su dabartinėmis karinėmis pajėgomis Vakarų Europą negalima apginti, tai ir britų biudžetas gynybos reikalams esąs apskaičiuotas tik pagal šaltojo karo reikalavimus ir pavojaus atveži nesąpakanamas. Tuo atveju britų armija pralaimėjamą jau dabar nešiojanti savo kišenėje. Taigi, nieko daugiau nelieka, kaip tik arba dar daugiau pinigų išleisti, arba dalį šių uždavinių pavesti vokiečiams. „Daily Telegraph“ bando šią problemą apeiti, pasakdamas kita kryptimi: tol, kol Vokietijoje stovinti amerikiečių kariuomenė — pirmiausiai ji turėtų būti užpulta, o tuo atveju būtų užangažuotos Jungt. Valstybės; tada ir vokiečių pagalba nereikalinga.

Būdingas yra šveicarų „Tat“ korespondento komentaras: „Niekas negali aiškiau pademonstruoti jėgos santykių perversmo Europoje, kaip Churchillio pareiškimas, jog Vakarų civilizacijai be vokiečių pagalbos gresia pavojus. Pastebėtina, kad šis Churchillio pareiškimas buvo padarytas tuoj po Prancūzijos prezidento vizito Londone. Nežiūrint Attlees nenoro į šį pasiūlymą realiai atsakyti, Churchillio ofenzyva rodo, kad vokiečių įtraukimo į Vakarų Europos gynybos sistemą klausimas greit nedings iš tarptautinių diskusijų plotmės. Konservatorių opozicijos vadas paleido kamuolį, kuris bus pagautas tiek Washingtone, tiek Bonnoje. Tam tikra prasme atsakydamas į pareiškimus iš vokiečių pusės, jis pabrėžė, kad D. Britanija negalinti Vakarų Europai suteikti bet kokių karinių garantijų. Pagaliau jo argumentai išjudina tuos Washingtono sluogsnis, kurie vokiečių pagalbinių dalinių apginklavimą pasiūlė jau praeitais metais.“

Achesono 7 taikos sąlygos

New Yorkas (L). Užsienio reikalų ministras Achesonas, kalbėdamas pereitą ketvirtadienį Berkeley universitete Kalifornijoje nušvietė JAV — Tarybų Sąjungos santykių problemą. Jis pareiškė, kad aplamai imant pasaulyje gali egzistuoti demokratinė sistema kartu su komunistine, tačiau Tarybų Sąjunga turi įrodyti savo gerą valią. Achesonas išskaičiavo 7 punktus, kur sovietai turi pakęsti savo politiką.

1. Taikos sutartis. Faktas, kad jos dar nesudarytos yra „labai neraminantis“.
2. Sovietų vadai turėtų savo kariuomenę ir policiją atitraukti iš satelitinių valstybių.
3. Sovietai turėtų liautis traukė JT veiklai.
4. Sovietai turėtų nuširdžiai kartu su JAV paieškoti būdų atominės energijos kontrolei įvesti ginklavimui sumažinti.
5. Kremlius turėtų liautis per savo kontroliuojamą komunistinį aparatą ruošęs sąmokslus prieš vyriausybes, kurias oficialiai pripažįsta.
6. Sovietai turi suteikti normales teises visų kraštų diplomatams.
7. Sovietų propaganda turi liautis tvirtinti, kad JAV sistematingai kurstančios naują D. karą.

Spaudos komentarai

Nepaisant to, kad respublikininkai pradėjo smarkią kampaniją prieš Achesoną ir jo svarbiausią patarėją prof. Jessupą, kaltindami juos prielankumu ir nuolaidumu komunistams, beveik visa Amerikos spauda Achesono Kalifornijos kalbą pritaria.

NEW YORK HERALD TRIBUNE pvz. rašo: Achesonas išvardino septynius žingsnius, kuriuos turi padaryti sovietai, kad atstačius taiką. Ar gali bent vienas protingas amerikietis teigti, kad tais septyniais punktais reikalaujama perdaug?

BALTIMORE SUN: Achesonas nepaliko jokių abejonių nei amerikiečiams, nei sovietams, kad mes nevesime jokios „takos

kiekviena kaina“ politikos ir neisime į jokių kompromisų gyvybiniai svarbiose problemose ir nesirengiame derėtis, jei ir kitoje pusėje nebus geros valios požiūmių.

WASHINGTON STAR: Baimė, netikrumas, chaos ir įtempimas — štai dalykai, kurios šiuo metu pageidauja Kremlius. Jie yra neišskiriamai nuo sovietų užmačių kitom tautom primesti raudoną totalinį gyvenimo būdą — tokį būdą, kuris nuo mūsų siško skiriasi kaip piktas nuo gero. Achesonas nedaro iliuzijų — sovietų vadai nekeis savo laikysenos iki laisvojo pasaulio pažanga juos neįtikins, kad dabartinė politika jiems neduoda jokios naudos.

Sovietų tiranija tiek pramoniniu žvilgsniu, tiek iš pažiūros taško, kad jos nekentia didžiulę pavergtųjų masę, yra labai silpna. Ji negali triumfuoti prieš Vakarų, jei Vakarai, kaip to pageidauja Achesonas, toliau laikysis kovingos politinės ir ūkinės programos.

Belgija be vyriausybės

Bruselis. (L). Karaliui Leopoldui pareikalavus jo grįžimo klausimą balsuoti bandrame abiejų rūmų posėdyje, 8 liberalai iš kabineto pasitraukė, išsiskirdami vyriausybės krizę. Jai atsistatydinus, princas regentas Charles naują vyriausybę sudaryti pavedė krikščioniui socialiu Eyskensui. Jį princas regentas paskyrė „informatorium“. Tuo būdu pagal Belgijos politinius papročius jam tenka pareiga krizės laikais rasti kelių nuomonių skirtumas išlyginti.

Paskutinėmis žiniomis, Eyskensas naują vyriausybę sudaryti atsisakė.

Spėjolijama, kad princas regentas naujai, Leopoldui palankiai vyriausybei paves sūšaukti bendrą abiejų rūmų posėdį, kuriame turės būti nubalsuotas karaliaus grįžimo klausimas. Tokio balsavimo atveju, krikščionys socialai gautų 7 balsų persvarą.

„Išėjimieji streikai“, prasidėję penktadienį Valonijos srityse, tebesiplečia.

Kinijoje badas ir epidemijos

Hongkongas. (L). Plačiose pietinės ir rytinės Kinijos srityse viešpatauja badas, įgaunąs vis baisesnes formas. Ypač bado paliesta yra tarp Jangcės ir Hoangho esanti Anhvei provincija. Atvyksta pabėgėliai pasakoja, kad drauge su badu nepaprastu tempu plintančios epidemijos. Jei nebūsią griebtasi skubios pagalbos, nuo bado ir epidemijų žūsią milijonai žmonių.

Komunistinė Pekingo vyriausybė neįveikianti būdų žmonėms pagelbėti. Ir toliau atiduodanti rusams miltus. Keturi Tiencino mūlainai dirbą visu te pu, kad sumaltų 400.000 to javų, kurie pagal sutartį turį būti tuoj pat atiduoti rusams.

Hongkongo spaudos pranešimais, prasidėjęs badas yra pirmasis pavojus komunistinio režimo autoritetui. Kwantungo provincijoje jis jau išsiskaidęs stiprią anti-komunistinę partizaninę veiklą. Santunge žmonės bando iš bado apimtų sričių pabėgti. Santungas su 38 mil. gyventojų, yra viena turčiausiai apgyventų provincijų ir labiausiai bado paliesta. Į ją praicitais metais besigelbėdami nuo potvynių atbėgo 3-4 mil. žmonių.

tais besigelbėdami nuo potvynių atbėgo 3-4 mil. žmonių.

Vienas misionierius Reuterio korespondentui pareiškė, kad turtingoje pietinės Kinijos provincijoje Kwangs daugelis žmonių nusizūdę po to, kai komunistai konfiskavę paskutines javų atsargas. Anhvei provincijoje žmonės užlieja dirvas, nes neturį ko sėti. Tūkstančiai kinų iš Santungo keliauja į Mandžūriją, tikėdamiesi ten rasti duonos kąsnį.

Sovietų kariuomenė Kinijoje

Hongkongas. (UP). Pranešimais iš Kinijos, neseniai į Kiniją atvyko sovietų kariuomenė, kuri pradeda aktyviai dalyvauti pilietiniame kare. Vien tik pastarųjų 30 dienų bėgyje Kinijon atvyko 5.000-10.000 sovietų karieviu, kuriems esą pavesta palaikti vis didėjančių tautinių partizanų pasipriešinimą komunistams. Be to sovietų kariuomenės pritraukimu norima įbauginti gyventojus, kad jie nedrįstų sukilti prieš komunistinį režimą.

IRO svarsto likvidaciją

Ženeva. (AP). Tarptautinė Pabėgėlių Organizacija (IRO) dešimties dienų posėdyje svarsto 1951 m. kovo pabaigoje numatytą likvidaciją, po kurios jos veiklą tęs Jungt. Tautų „Pabėgėlių Aukšt. Komisaratas“.

Veikla

* Lietuvos Raudonasis Kryžius nuo balandžio 1 d. persitvarko taip: vyr. valdyba ir toliau lieka Reutlingene, tačiau spres tik principinio pobūdžio klausimus. Kitus reikalus tvarkys direktorius, kurio būstinė bus Muenchene. Direktoriūm skiriamas LRK įgaliotinis amerikiečių zonai Ruginius. Prancūzų zonai įgaliotiniu skiriamas Garlauskas, o britų zonai lieka toliau Botyrius. Dalį tarnautojų turės atleisti ir BALFas, nes nuo pirmo balandžio jam pasilieka tik du IRO apmokami etatai.

* Mus informuoja, kad Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Vokietijos krašto dabartinė valdyba ruošiasi balandžio mėnesį sušaukti skyrių atstovų suvažiavimą, kurio metu būtų išrinkta krašto taryba, valdyba ir kiti valdomieji organai jų pagal naują P. L. B. statutą, be to, aptarti kiti pasiliekanciuų Vokietijoje mūsų tautiečių reikalai. Šiame suvažiavime taip pat bene pirmą kartą dalyvaus ir Mazosios Lietuvos skyrių atstovai. Netrukus busią paskelbti tokių atstovų rinkimai.

Kaip IRO generalinis direktorius J. Donald Kingsley Ženevoje pareiškė, birželio pabaigoje (pasibaigus praktiškam IRO darbui) IRO globotų pabėgėlių skaičius dar sieks 405.000. Iš jų 187.000 gyvena ir yra maitinami stovyklose, o 218.000 gauna istatymine globa ir įvairią kitą pagalbą. Pagal dabar veikiančią atrankos sistemą iš jų dar 216.000 galeių būtų įkurdinti kituose kraštuose.

Ženeva (UP). IRO generalinė Taryba antradienį vienu balsu priėmė prancūzų-amerikiečių pasiūlymą, kuriame siūloma teikti pagalbą išstremtiesiems iš buv. Vokietijos rytinių sričių vokiečiams ir politiniams pabėgėliams ir iš Rytų Europos. Ši pagalba numatyta teikti tada, kai ligišiolinė IRO veikla perims Jungt. Tautų Aukšt. Komisaratas. Šių abiejų kategorijų pabėgėlius šelpti iki šiol nebuvo galima, kadangi IRO statutatas, kuris, bendradarbiaujant Sovietų Sąjungai, buvo paruoštas 1946 m., įsakmiai tai draudė.

* Trečiadienį į D. Britaniją atskrido 4 amerikiečių bombonešiai „skraidančios tvirtovės“ B-29 tipo. Tai yra pirmieji tų 66 bombonešių, kuriuos D. Britanija gauna amerikiečių ginklų teikimo programoje.

* Lenkijos parlamentas pirmadienį priėmė tuoj pat įsigaliojantį įstatymą, kuriuo bažnyčių turtui pritaikomas žemės reformos įstatymas.

Kirkpatrickas pakeičia Robertsoną

Londonas. (L). Užsienio reikalų ir karo ministerijos paskelbė, kad karalius Jurgis VI palytino Sir Brian Robertsono, britų aukštojo komisaro Vokietijoje, paskyrimą britų kariuomenės viršininku Vid. Rytuose. Robertsonas naująjį postą užims birželio mėnesį.

Generolo Robertsono įpėdiniu Vokietijoje bus paskirtas užs. reik. ministerijos paskretorius Sir Ivone Kirkpatrickas. Kirkpatrickas įvairias diplomatines tarnybas pareigas eina nuo 1. D. karo. Vokietija ir jos problemas jis pažįsta nuo 1938 m., kada atvyko Berlynan britų ambasados patarėju. Tais laikais jis dažnai pavado vadovavo ambasadorių Sir Neville Hendersono. Jam drauge su prancūzų aukštoju komisaru Andre Francois-Poncet, su kuriuo jį riša intimi draugystė, teko dalyvauti Godesbergo, Muncheno ir Bergtesgadeno konferencijose patarėju ir vertėju. Kai pasibaigus 2. D. karui jam buvo pasiūlyta gen. Robertsono patarėjo vieta Berlyne, jis kategoriškai atsisakė, kadangi nepiraitė Robertsono linijai ir nenorėjo grįžti Vokietijon. Užsienio reikalų ministerijoje jis išgarsėjo tuo, kad puikiai sugebėjo pamėgdžioti Hitlerį. 1949 m. gegužės mėnesį paskirtas paskretorium Vokietijos reikalams, jis pasidarė svarbiausiu Beveno patarėju vokiečius liečiančiais klausimais. Kadangi Bevinas

tuos reikalus tikrai mažai supranta ir jų nemėgsta, Kirkpatricko nuomone įėjo labai didelio svorio. Tačiau negalima teigti, kad ši įtaka visada buvo tikrai laiminga.

Kaip AP praneša, Robertsonas kariuomenėn grįžas iš tradicijos. Jo tėvas, Sir William Robertsonas tarnybą buvo pradėjęs paprastu kareiviu ir baigęs feldmaršalu.

Streikų epidemijos galas Prancūzijoje

Paryžius. (L). Prancūzijos vyriausybė nutarė 5% pakelti valstybinių žmonių darbininkų atlyginimą. Įmonėm leidžiama dar pagal savo išgales pakelti daugiau atlyginimą, jei joms pavyktų sutaupyti arba padidinti gamybą. Tokiu būdu praktiškai reikštų net 8% atlyginimo padidinimą, kurio ir reikalavo profesinės sąjungos.

Profesinių sąjungų sluogsniuose šitas vyriausybės nutarimas buvo sutiktas mišriais jausmais. Streikų banga, apskritai imant, eina prie galo. Metalo darbininkų streikas, kuriame dalyvavo apie 300.000 darbininkų, baigiasi. Valstybinio automobilio fabriko „Renault“ 40.000 darbininkų sutiko su pasiūlytu 5% atalyginimo padidinimu. Nelaukiama ir prasidėjusio angliakasių streiko išsiplėtimo, nes šiuo metu anglių atsargos yra pakankamai didelės ir darbdaviai gali ilgai spirtis, tuo labiau, kad jie jau rengeisi dalį darbininkų atleisti.

Antra vertus, Paryžiaus politiniuose sluoksniuose nurodoma, kad fakto, jog streikai baigiasi, negalima aiškinti, kad darbininkai yra patenkinti savo būkle. Tai supranta net ir dešinieji. Buv. min. pirm. radikalsocialistas Daladier pareiškė sekmdieninį vienoje kalboje, kad Prancūzijos socialiniai santykiai toli gražu yra netvarkingi. Taip pat ir kai kurie ministrai viešose kalbose pasisakė už skubų darbininkų būklės pagerinimą.

* Italijoje trečiadienį įvyko komunistų sukurstytas 12 val. generalinis streikas, kuriame dalyvavo keletas milijonų darbininkų. Romoje ir kituose dideliuose miestuose įvyko susirėmimų su policija.

TARPTAUTINĖ PABĖGĖLIŲ ORGANIZACIJA (IRO) TAMSTA ĮSPĖJA:

Jau tik 14 savaičių

IKI BIRŽELIO 30 D.

Globa nuolatines IRO stovyklose baigiasi 1950 m. birželio 30 d. Pasiruoškite jau dabar, kol dar IRO tarnautojai turi laiko jums padėti, arba

- emigruoti
- arba
- repatriuoti
- arba
- Vokietijoje pasilikti

LAIKAS VERČIA SKUBĖTI!
 IRO, US-Zone

Dumpingas Baltijos jūroje

Baltijos jūroje ir iš dalies Vokietijų jūroje rusai pradėjo beuolą prekybą... Pirmoje eilėje šis karas pasireiškia rusų dumpingu...

Tik devynios divizijos

aktvyri JAV divizijų. 1-ji pestininkų divizija yra Vokietijoje, 24-ji Japonijoje...

Amerikiečių aviacija savo grupių skaičių iš 54 redukavo į 48.

13,5 milijardų samatoje yra 1,1 milijardo numatyta naujiems aviacijos ginklams, tačiau ši suma didžiaja dalimi naudojama superbombonešių B-36 statybai...

Spaudos puslapiuose

KO NORI STALINAS

Sovietai toliau varo savo „draugiškumo ofensyvą“, todėl pravartu pasvarstyti ko ja siekama.

JAV gyventojų surašymas

OFICIALIAI TERA TIK 394.000 LIETUVIŲ. Balandžio mėn. JAV įvyks visuotinis gyventojų surašymas...

Suomija nori gerų santykių su SSSR

MAZUMOS VYRIAUSYBĖ — SPECIALISTŲ KABINETAS. Helsinkis (L). Urho Kekkoneno naujai sudarytas trijų partijų kabinetas...

Ketveri kovos metai Berlyne

Siuo straipsniu pradėdama spausdinti buv. amerikiečių komendantą Berlyne, gen. F. L. Howley, atsiminimus.

Keletas kovos metai Berlyne

Suo straipsniu pradėdama spausdinti buv. amerikiečių komendantą Berlyne, gen. F. L. Howley, atsiminimus.

Keletas kovos metai Berlyne

Suo straipsniu pradėdama spausdinti buv. amerikiečių komendantą Berlyne, gen. F. L. Howley, atsiminimus.

Keletas kovos metai Berlyne

Suo straipsniu pradėdama spausdinti buv. amerikiečių komendantą Berlyne, gen. F. L. Howley, atsiminimus.

Keletas kovos metai Berlyne

Suo straipsniu pradėdama spausdinti buv. amerikiečių komendantą Berlyne, gen. F. L. Howley, atsiminimus.

Keletas kovos metai Berlyne

Suo straipsniu pradėdama spausdinti buv. amerikiečių komendantą Berlyne, gen. F. L. Howley, atsiminimus.

Keletas kovos metai Berlyne

Suo straipsniu pradėdama spausdinti buv. amerikiečių komendantą Berlyne, gen. F. L. Howley, atsiminimus.

Kiekviena saulė nusileidžia

II. Ciankaišeکو kelias atgal

Tačiau tada prasidėjo naujos kovos. Į pietus nuo Jangcės, pačioje turtingiausioje Kinijos srityje, Kiangsi kalnuose tarp Nankingo ir Hankau, Maocungas, Cuenlai ir Čuteh visiškai tyliai pradėjo organizuoti sovietinę valstybę. Komunistai, kaip ir Ciankaišeke, naudojo Sunjatseno programą. Tik jie vieni jautėsi esą tikrieji trijų liaudies principų — tautinės vienybės, politinės demokratijos ir liaudies gerovės — vykdytojai. Ciangas jiems buvo išdavikas.

Sešis kartus žygiavo generalisimas komunistų iš Kiangsi išvaryti. Pirmą kartą su 100.000 vyrų, vėliau su 200.000, o 1931 m. rudenį su 300.000 ir šimtu lėktuvų. Ketvirtame žygyje dalyvavo 500.000 kareivių, kurie žymiai silpnėję komunistus sumušė ir atėmė 25.000 šautuvų bei 300 kulkosvaizdžių.

Po penktojo pralaimėto žygio su 700.000 vyrų (1932 m. birželį) Ciangas išjuto. Su stėka kajojo vėidžia kiekvieno karininko, kuris nesugebėjo greit ir įtikinančiai pašaikiškinti dėl pralaimėjimo.

Tik šeštojo žygio metu komunistai buvo iš vidurinės Kinijos išvaryti. Bet jie nebu-

vo sunaikinti. Tiesa, Ciankaišeke kariuomenė (900.000 vyrų) suvarė komunistus, kaip žuikius, į mažą plotelį, tačiau, dar nespėjus generalisimo divizionams pradėti paskutinį puolimą, 1934 m. spalio 16 d. apsuptieji pralaužė keturgubą apsupimą. Prasidėjo „ilgasis žygis“.

Jis tęsėsi 12 mėnesių. Komunistai turėjo atlaikyti 15 mėsių ir 300 kautynių. Turėjo pereiti 42 upes ir 18 kalnų, iš jų 5 su amžinojo sniego viršūnėmis. Pakeliui žuvo 80.000 žmonių. Tačiau po 11.000 km žygio Sensi provincijoje jiems dar pasisekė įkurti komunistinę valstybę, iš kurios Maocungas po kelerių metų galėjo pradėti žygi raudonajai Kinijos okupacijai.

Tuo metu, kai Ciankaišeke tapėsi su komunistais dėl Kiangsi, japonai užpuolė Mandžuriją (1931 m.). Ciankaišeke nuo jų nesigynė. Net ir tada, kai naujieji okupantai per Mandžuriją užėmė Jeholo provinciją ir senajame Mandžu soste pasodino marionetinį imperatorių Puji, Ciangas nieko nedarė. Jis norėjo pirma susitvarkyti su komunistais. Į Sensi provinciją pasiuntė „jauną maršalą“ Canghsiuiliangą. Puolimas nepasisekė.

Kinijai reikia laivų

Tada generalisimas pats nusikrojo į savo ekspedicinio korpo vyr. būstinę Siane. Canghsiuiliangas jį labai iškilingai priėmė — kad „naktį prieš vyr. karo pajėgų vadą galėtų įvykdyti pučą.“

Tuo metu, kai Ciangas asmens sargyba buvo išpajauti iki paskutinio vyro, pats generalisimas vienmarškiniu išsoko pro langą, perlipo 3 m aukščio sieną ir įkrito į griovio dumblą. Tos „operacijos“ metu pametė dirbtinius dantis ir susitrenkė nugarą.

Sukandęs dantis, paskutiniai jėgų likučiai išrėpliojo iš dumblų ir bėgo toliau, iki sunkiuo gervuogių krūmuose. Ten riaušiniškai kareiviai ir rado savo karo vadą. Jie verkė iš gėdos. Ciangas reikalavo, kad jį vietoje sušaudytų. Bet jis nebuvo sušaudytas.

1936 m. gruodžio 12—25 d. vyko dramatiškiausios derybos, naujosios Kinijos istorijoje. Samokslininkai reikalavo, kad Ciangas baigtų pilietinį karą ir išžygiuotų prieš japonus.

Deryboms tarpininkavo komunistai. Neseniai į generalus pakeltas Cuenlai Maocungo vardu prasė generalisimui nusisūdyti, bet grįžti į Nankingą: „Kinijai reikia tavęs kovai prieš fašistinę Japoniją.“

Taip prieita prie ginklų paliaubų tarp Ciango ir komunistų. Tikslas: bendra kova prieš įsibrovėlius japonus.

Pirmą Kalėdų dieną Ciangas su čia pat atsirasusia žmona Mailing ir asmens patarėju australu Donaldu išskrido į Nankingą. Priešais, šalia piloto, sėdėjo „jaunasis maršalas“. Ciango areštuotas. Arėste jis ir šiandien. Tik niekas nežino, kur.

Ant Marco Polo tilto

Septyniais mėnesiais vėliau, 1937 m. liepos 7 d., incidentai ant Marco Polo tilto (prie Pekingo) prasidėjo karas su Japonija. Ciankaišeke prieš japonus galėjo pastatyti 300.000 vokiečių instruktorių apmokytų kareivių. Visi jie buvo apginkluoti naujais vokiškais ginklais.

Bet generalisimas į atvirą kovą nesileido. Jis traukėsi iš krašto vidurį. Krito Tiencinas, Pekingas, Sanchajus ir Nankingas. Žinoma, ne be didelių nuostolių japonams.

Darbininkų rojus? (28)

IS RASOMOS KNYGOS „AUSTRALIJA KVIECIA“

Pastovesni australai yra tie, kurie vilki uniformas su didelėmis blekėmis ant kepurų (šiaip jų uniformos nelabai išsiskiria iš civiliųjų drabužių). Gelžkelių institutas rengia metinius specializacijos kursus tiems, kurie nori išsimušti. Į šiuos kursus gali stoti ir imigrantai. Tačiau tai, atrodo, nėra per daug populiarus šansas australų jaunimo masėse. Kiekvienas mokslas žmogų atitraukia nuo sporto malonumų ir gyvenimo džiaugsmo. Be to, mokslingumas ir algos lapelis čionai santykinai ne pagal europinę proporciją. Kartą vienas mūsų bosas pasirodė savo algos lapelį, kur buvo įspausta mažiau cifrų, negu pas mus, nekvalifikuotas juodadarbis, ir dar užsinečiū. Ir jis, norėdamas geriau užsidirbti, privalo dirbti antvalandžius. Katalikų vyskupų ganytojine laiske tikintiems su širdgėla konstatuojama, jog tikintai 20% Australijos jaunimo mokosi toliau, baigė privalomą vidurinį mokslą (iki 16 metų amžiaus), tuo tarpu Amerikoje — 60%. Švelnus itališkas arba ispaniškas australų klimatas taip pat šiuo atveju taria savo reikšmingą žodį.

Australai iš savo čiabūvių juodųjų turi pasisavinę žodį walkabout (maždaug: aplink traukimas). Pristigę vandens ir maisto, čiabūviai su visa manta traukia ieškoti geresnių gyvenviečių. Toksai „aplinktraukimo“ įkarštis, atrodo, būdingas ir baltųjų australų darbininkams. Sidnejaus laikraščiai, tvoros ir fabriku sienos pilnos viliojančių skelbimų, kurie poetiškai kviečia vyrus, nepilnamečius

mokinius, moteris, išrašdami stambiomis raidėmis atlyginimus ir visas privilegijas, o taip pat darbo dienų skaičių savaitėje. Tai panašu į biznio firmų reklamas, maždaug, ateiškite ir įsitinkite. Gelžkelių departamentas savo plakatuose dar pridėda: gausite nemokamai uniformas, nemokamus bilietus, geras atostogas, galėsite pakilti tarnyboje. Nekvalifikuotas darbininkas lepinamas kaip šiltnamio augalas ir, palankiai konjunktūrai nusistovėjus (išsprendus būtų krizę), jis gali susilaukti laimingos senatvės, lankyti arklų lenktynes ir gerti alų.

Vos vieną mėnesį tepadirbus, visą Australijos gyvenimą staiga sustingdė angliakųjų streikas. Fabrika užgesino pečius, išprašydami už vartų apie pusę milijono darbininkų. Visa, kas važiuo anglies arba elektros stumiamas, buvo drakoniskai suvaržyta. Traukiniai, normaliai kursavę du kartus į dieną, dabar tevažiuo du kartus į savaitę, keičivai su lagaminais grūdavo tiesiog per vagono langus, gulėdavo ant koridorių grindų, stovėdavo kaip gandrai ant vienos kojos ištiesę naktį. Savaitgalio dienomis mieste visai nevažinėjo tramvajai, kuriuos pavadavo omnibusai, laukiami ir nesulaukiami valandomis. Pagrindinių linijų elektriniai miesto traukiniai ejo tikta kas valandą. Per stočių cementines platformas užavo lietūs, traukdavo skersai kaulus įkyrus žiemos vėjas, susitraukę į kareiviškas milines (jas vyrai perka iš armijos likučių krautuvių dėl pigumo) australai tirėdavo valandas, svajodami apie namų židini...

rėjo besąlygiškai pasitikėti tariamu Japonijos nenugalimumu.

Dar kartą, jau po Prancūzijos nugalėjimo, bandė Ciangas užmegsti prekybinius ryšius su vokiečiais. Į Berlyną jis pasiuntė reichswehrė apmokytą generolą Kveijungchin ir HARPO (bendrovė pramonės gaminiams realizuoti) milijonieriu Robertą Či. Jie siūlė volframą ir prašė Vokietijos tarpininkauti taikai tarp Kinijos ir Japonijos. Ribbentropas atsisakė ir sulipdė karo sąjungą: Berlynas-Roma-Tokio. 1941 m. liepos 1 d. Vokietija nutraukė diplomatinius santykius su Ciango Kinija.

Tada atėjo Stilwellis

Tokia buvo padėtis, kai po Pearl Harbouro (1941. XII. 7) į Kiniją pradėjo masėmis plaukti amerikiečiai. Plaukė karininkai ir pasiuntiniai, patarėjai ir kareiviai, menadzeriai ir laikraštinkai. Kinija buvo įtraukta į skolinimo-nuomavimo programą.

Plaukė ginklai ir prekės, viskas „Made in USA“. Bet daug dalykų, kuriuos amerikiečiai siuntė, nepasiekė tų vietų, kur Ciangas laukė. Nes atvyko ir Amerikos ginkluotųjų pajėgų viršininkas Rytų Azijai, gen. lt. Josephas Warrenas Stilwellis.

Jei jikėti didžiųjų amerikinių laikraščių „New York Times“ ir „Saturday Evening Post“ komentatoriai Josephu Alsopu, tai Stilwellio atvykimas reikė Kinijos galo pradžia. Tuo metu, 1942 m. birželį, Stilwellis atvyko iš Burmos. Kovoje prieš įsiveržusius japonus jis buvo praradęs ne tik visą savo kariuomenę, bet ir 5-ją bei 6-ją kiniečių armijas, kurias jam Ciankaišeke buvo paskolinęs.

Stilwellis iš Ciankaišeke pareikalavo naujų armijų. Jis norėjo jas visas peimti savo vadovybei. Ir mesti Burmos frontan. Tačiau tokia karine programa turėjo būti sugriauta Ciango Kinija.

Tuo metu japonai valdė visą šiaurinę Kiniją ir beveik visą Kinijos pajūrį. Jiems įsitvirtinus Burmoje, Kinija praktiškai buvo atkirsta nuo viso pasaulio. Buvo likę tik vienas „hump“ — nuotykingas oro tiltas iš Indijos per Himalajus. Akiniuotasis Stilwellis, apie kurį savi kariai kalbėjo, kad jis neturįs jokio supratimo apie gen. štabo darbą bei aukštesniąją strategiją, sugalvojo nutiesti naują plentą į Kiniją, vadinamą Burmos keliu. Inžinierius kurio Rosseveltas siuntė statyti aerodromus oro tiltui, Stilwellis priverstė planuoti plentą per Burmos džiungles. Oro tiltui skirtu benzinu, kuris vargais negalais pasiekdavo Kiniją, jis kūrėno darbus naudojamas tankus. Ir kai 1945 m. sausį jo paties vardu pavadintas „Stilwellio plentas“ buvo baigtas, pasirodė, kad sunkvežimiai juo gali gabenti tik tiek benzino, kiek reikia jiems patiems per kalnus persiristi.

Širdies liga

Burma galbūt buvo tinkamas karo laukas prieš japonus. Bet Ciankaišeke negalėjo keltis į Burma — jam reikėjo kara vesti Kinijoje.

Generalisimui didžiausi priešai vis dar tebebuvo komunistai. Jis matė, kaip kovoje prieš japonus komunistai laimėjo vis daugiau ir daugiau teritorijas. Tiesa, japonai tebevaldė šiaurinės Kinijos bei pajūrio miestus. Bet provincijoje viešpatavo komunistų partizanai. „Japonai yra odos liga“, pasakė jis tuomet, „bet komunistai yra širdies liga.“

Pagal tuos samprotavimus jis ir veikė. 1941 m. sausį jo generolas Kučutung su 19 divizionų nedideliame plote prie Nankingo apsupo komunistų „4-ą naująją armiją“. Apsupimas tęsėsi ištisus mėnesius. Paskui Stilwellis pareikalavo visas tautines Kinijos divizijas į Burma. Ciangas atsisakė. Rooseveltas pritarė savo generolui ir nutraukė kreditus. Komunistai su amerikiečių pagalba laimėjo didelį mūšį.

Tai tik vienas atsitikimas. Tokių buvo dešimtys. Washingtono buvo skaitomasi vien su Stilwellio nuomone. Kinijos komunistai nėra toki blogi, — tada buvo kalbama valstybės departamente (užs. reik. ministerijoje). Iš tikrųjų jie siekia tik žemesnes reformas, o su tokiais Ciangas turėtų sugyventi.

Stilwellis spaudė generalisimą ir toliau. Jis turėjo iš šiaurinės Kinijos atraukti apsaugines divizijas, komunistus išleisti į krašto gilumą. Amerikiečių generolas visai nesuprato, kodėl Ciankaišeke nori laikyti užtvanką prieš komunistus. Jis matė tik Burma.

Stalinui parduotas

Ką Stilwellis vietoje pradėjo, tai baigė didieji sąjungininkai karo konferencijose. 1934 m. rugsėjį Kaire Rooseveltas ir Churchillis prižadėjo Kinijos maršalui didijį kinų divizionų puolimą Burmoje suderinti su britų išlaipinimo operacijomis. Tačiau po kelių dienų Teherane jie pasidavė Stalinui norui ir visus desantinius laivus iš Rytų Azijos perkėlė į Europą — antrajam frontui organizuoti.

Tame pačiame Kaire Rooseveltas ir Churchillis prižadėjo po pergalės Kinijoje atstatyti visas tautines teises. 17 mėnesių vėliau jie jas pardavė sąjungininkui Stalinui. Sovietai galėjo įžygiuoti į Mandžuriją, susigrąžinti seniai užmirštas carų teises į Mandžūrijos geležinkelį ir okupuoti Daireno bei Arturo uostus. Ciangas tai sužinojo po laiko. Jam beliko tik pritari. Už tai Sovietų Sąjunga, praėjus 48 val. po pirmos atominės bombos numetimo Nagasaky ir 24 val. prieš Tokio kapituiliaciją, japonams paskelbė karą. Įžygiuojančiai raudonajai armijai teko 30 japonų divizionų

Veltui bandė jo aviacijos gen. mjr. Claire L. Chennault, savu laiku buvęs Ciango „skraidančiųjų tigrų“ šefas, kietagalvi Stilwellį pavelkti. Buvo prieita prie to, kad abu amerikiečių generolai visai nenorėjo vienas su kitu kalbėtis.

O už visa tai nukentėti teko Ciangui. Jis turėjo paskutiniąsias gerai apginkluotas divizijas į Burma pasiūsti tuo momentu, kada japonai ir paskui juos einą komunistų partizanai užėmė Honano provinciją.

Stilwellio atneštas Kinijai nelaimės gen. Chennault susumavo 1945 m. liepos 6 d. Laiske naujajam Rooseveltui igaliotiniui, generolui A.C. Wedemeyerui, jis rašė: „Burma buvo užimta 1944 m. Tačiau Kinijoje buvo sudaryta tokia situacija, kad JAV politikos Tolumuosiuose Rytuose tikslas — sukurti stiprią, draugią ir vieningą Kiniją — tapo beveik visai nepasiekiamas... Dabar mums belieka pasirinkti arba visai atsisakyti nuo amerikinių interesų Tolumuosiuose Rytuose, arba leisti į lenktynes su Sov. Sąjunga dėl įtakos šioje srityje.“

ginklai ir municija, kuriuos paveldėjo kinų komunistai.

Sunkiai prislėgtas stovėjo Ciangas prieš savo tautą. Amerikiečiai nesamoningai kurstė toliau. „Chinks“ — tyčiodavosi amerikiečių kareiviai iš geltonųjų, atitinkamai ir elgdamiesi. Buvo pats laikas baigti karą. Kinijos studentai jau demonstravo: „Salin amerikiečius! Mes nesame kolonijinė tauta!“ Neapykantos pasėkas kentė Ciangas.

Tik su amerikiečių pagalba galėjo dar kartą kuomintango daliniai įžygiuoti į Sanchajų, laimėti Pekingą ir prasiveržti iki Mandžūrijos. Komunistai iš karto traukėsi. Bet vėliau jie pradėjo puolimą visu svoriu. Vidiniai jau sugriauta kuomintango valstybė greit subyrėjo. „Kiekviena saulė turi nusileisti“, sako tie kinai, kurie dar nėra spėję visai užmiršti Ciango nuopelnią Kinijai. Kiti apgalestauja, kad bomba, kuri 1949 m. rugsėjo 14 d. Cunkinge buvo išmesta, nepataikė. Būtų buvusi lengva išėiti.

DP lengvai prisitaiko

New Yorkas. (AT) „New York Times“ paskelbė platesnį reportažą apie atvykusių į Ameriką DP įsikūrimą. Laikraščio duomenimis, iki 1949 m. pabaigos pagal DP įstatymą Amerikon atvyko 122.067 asmenys, kurių 57.584 buvo katalikai, 31.673 žydai, 30.759 protestantai ir ortodoksai, bei 2.051 priklausantys kitoms religijoms. Oficialiai sakoma, kad 75% katalikų be didesnių sunkumų prisitaikė prie amerikinių sąlygų; liuteronių tarpe šis skaičius siekia net 85—90%.

Sunkiausia problema imigrantams yra kalbos išmokimas. Tačiau tik labai retais atvejais DP negauna darbo dėlto, kad nemoka kalbos. Dažniau atsitinka, kad dėl kalbos nemokėjimo specialistas negauna sau tinkamo darbo ir turi dirbti už mažesnį atlyginimą, tačiau palaipsniui ir jie susirandą sau geriau apmokamų darbų.

Dažnai esąs keliamas klausimas, ar DP neturėtų bent vienerius metus pasilikti pas tą darbą, kuris jiems yra sudaręs darbo garantijas. Tačiau, kaip toliau pastebi laikraštis, daugumas šių moralinę pareigą atlieka,

ir todėl jie jokiais įstatymais nesuvaržomi.

Didžioji atvykėlių dalis, būtent 53%, įsikūrė miestuose su daugiau kaip 100.000 gyventojų, 24% — mažesniuose miesteliuose ir 23% žemės ūkyje.

Viena sunkiausių problemų yra būtų klausimas. Kai kuriais atvejais atvykėliams buvo atiduoti ištiesi namai arba net ir jie patys pasistatė. Tačiau perspildytuose miestuose šią problemą išspęsti labai sunku. Tiesa, DP įstatyme yra nustatyta, kad atvykėliui pastogė turi būti garantuota, tačiau kyla klausimas, ką gi laikyti atitinkama pastoge. Būtų įkandamomis kainomis beveik negalima gauti. Tačiau nusiskundimų iš DP pusės tuo klausimu tenka išgirsti gana retai.

Lengviausiai prisitaiką ir kalbą išmoksta vaikai. Jie dažnai būna nepatenkinti, kad motinos juos į mokyklą pasinečia europiejiškai aprengtus; tačiau vos tik išsprendžiamas drabužių klausimas, „newers“, kaip jie vadinami, nieku nesiskiria nuo amerikiečių vaikų.

šaukti angliakusių masinius susirinkimus, kurie balsavimu pareiktų nuomonę. Jei ir būdavo paskelbtas toks susirinkimas, tai komunistai suorganizuodavo savo triukšmarius (jų terminologija — aktyvistus) ir, pasi-naudodami saikingųjų angliakusių nesilankymu, pompastiškai nubalsuodavo tėti streiką. Tik po to, kai valdžia pagaliau pasiuntė kariuomenę (ne tvarkyti streikuojančių, bet kasti anglį), angliakusių vadovybė suskilo ir nusprendė baigti streiką.

Mūsų purvino namelio darbininkai buvome vieni iš laimingųjų, nes į savaitę galėdavom dirbti 3—4 dienas. Mus, Chulloros palapinių gyventojus, skaudžiai palietė miesto traukinių suvaržymai, po darbo naktį laukiant amžinybės, drebant nuo šalčio, kuomet be miego nieko daugiau nenorėdavim šiame pasaulyje. Pykom, nervinėmis, mastydami, kaip mūsų pusę savaitinio atlyginimo nusineša šuva ant uodegos. Australijos komunistų vadas, tuo metu viešėjęs Maskvoje, raudonajai spaudai skelbdavo džiugius pareiškimus. Atrodė, mes veltui būsimė plaukė per kelis vandenynus, ieškodami ramios užuovės. Darbo netekę užsieniečiai gyvenca pas šeimas stovyklose, tačiau tai buvo gyvenimas ir kredita, kurio neatšakė valdžia. Bet „skola — ne rona“ kirminėlis jautriems žmonėms užskersindavo kšnį gomuryje. Tie burnojimai, net maistavimai darbo įstaigose pasiekė ir „mūsų“ tuometinio imigracijos ministerio Calwellio ausis. Jis paskelbė atsišaukimą į imigrantus, kviedamas drauge su australais dalintis jų nelaimėmis, idant, streikui pasibaigus, galėtų lygiai dalintis naujosios tėvynės gerbūviu. Tuo tarpu Šalpos įstaigose bedarbiai neujė gaudavo savaitinius 25 šilings. Šis streikas buvo šaltas dušas ant atelių svajonių apie pieno ir medaus upes, ne-

sustabdomai tekančias po Pietų Kryžiaus žvaigždynu.

Mūsų bendradarbiai australai streiką išgyveno pasibaistėtinai ramiai, nešiojo arbatą suodinais katiuikais iš virdulio, losė kortomis pertraukų metu, skaitė arklų aktualijas ir pirkinėjo loterijos bilietus. Tikta, taip sakant, prispirti prie sienos pastebėdavo:

— Netrukus baigsis!
— O, gali užtrukti mėnesius...
Prieš prasidedant šiai visuotinei nelaimėi, jie sakydavo:

— Susitvarkys, jūs nepažįstat australų; patriuškauja, pašneka ir vėl eina dirbti.

— Tik nesirūpinkit, arbitracijos teismas, tam sėdi...

Streikui pasibaigus, gyvenimas mūsų namelyje vėl riedėjo nuzulintais bėgiais. Mūsų, jau gerokai prisitaikusių australiniam gyvenimo būdui, darbo principas buvo trumpesnis, negu vokiškasis „langsams, aber sicher“, nes mes antrąjį prievieksmį visai nubraukdavom, pasitenkindami pirmuoju.

Jokių akstinių skubėti mes nematėme, nes tai nebus australiška, o be to, sveikata niekas čia nesirūpina, išskyrus tave patį. Jeigu giltinait užplauos tau džiova ar kita rykštė, tai darbovietė atleis kaip netinkama ir, išmokėdama paskutinę algą, nepasiteikams, ką manai daryti. Gal, įsiprašysi (jei bus lovu) į valstybinę ligoninę kaip beturtis, palikęs šeimą gyventi iš vaikų priedo ir motinos (kaip bedarbės) pašalpos. Nickas mums negalėjo papasakoti, nei unijos juriskonsultai, nei boeai, kiek mėnesių laikys ligoninė „ant išmaldos“. Pradžioje puolėme australus tardyti, teirautis pas raštinkus, unijos žmones dėl sveikatos draudimo. Vieni nurodė galželčių ligonių fondą, o kiti patarė išrašyti į bendrąjį fondą, mokant į savaitę pusę šilin-

Lietuvos parlamentarizmo pradžia ir galas (7)

Gruodžio 17 d. perversmo genezė

1926 m. gruodžio 17 dieną, apie 3 val. ryto, Lietuvos demokratinėje respublikoje įvyko politinis perversmas...

Prieš aprašydamos to perversmo eigą, norėčiau skaitytuos supažindinti su jo geneze.

1926 m. pavasarį buvo praversti rinkimai į III seimą. Turėjęs II seime daugumą krikščionių blokas...

Naujam seime atsirado ir 4 tautininkai (A. Smetona, A. Voldemaras, kun. V. Mirosnas ir K. Sakenis), kurie ankstyvesniuose seimuose savo atstovų neturėjo.

Nauja koalicija

Šios koalicijos išdavoje M. Slezevičius sudarė tokio sąstato ministerių kabinetą: M. Slezevičius — ministeris pirmininkas...

Iš kabineto sąstato jau matyti, kad jis buvo sunkiai sudarytas. Atsisakius kai kuriems atstovams užsienyje paimti užsienio reikalų ministerio portfelį...

Suprantama, kad ir prezidentu buvo išrinktas koalicijos kandidatas dr. K. Grinius. Tenka tačiau priminti, kad asmeniškai M. Slezevičius ir kai kurie kiti jo grupės veikėjai buvo iškėlę Kauno Miesto burmistro Jono Vileišio kandidatūrą...

Visi ministrai baigė aukštąjį mokslą, net 3 profesoriai. Tiesa, geležinis kancleris Bismarckas, visais požūriais realus politikas...

Tačiau M. Slezevičiaus vyriausybėje 3 profesoriai, atrodo, atneš tik naudos. Juo labiau negalima padaryti priekaištų prezidento dr. K. Griniui...

go. Iš visko atrodo, jog tai yra privatinės biznio įmonės. Vienas mūsų bosas pasigyrė, kad jis priklausęs vienam tokiam fondui 15 metų, bet, po ilgesnės ligos grįžęs namo, radęs ant stalo sąskaitą „skubiai apmokėti“.

gus buvo žinomas tik iš gerosios pusės. Jo kuklumui pabrėžti tektų pasakyti, kad jis, ir prezidentu būdamas, dažniau važinėjo „konke“, negu valdiniu automobiliu.

Iš štai, šita vyriausybė buvo nuversta, dar neišaušus tai dienai, kurią vyriausybė, seimas ir visuomenė rengėsi iškilmingai paminėti tikrai tokio pagerbimo užsipelnsiuo dr. K. Griniui 60 metų jubiliejui.

Demagogijos pokštas

Be abejo, M. Slezevičius, klausydamas Odesos universitete teisės filosofijos kursą, negalėjo negirdėti apie Machiavelį ir jo divide et impera, tačiau, atsisedęs ministro pirmininko kėdėje, apie jį užmiršo.

Savo deklaracijoje naujas kabinetas pažadėjo įgyvendinti visas konstitucines laisves, kurias jo pirmtakūnai buvo suvaržę. Perskaitęs deklaraciją, M. Slezevičius iškrėtė toki demagogijos pokštą, kurio iš jo niekas nesitikėjo.

Pirmas naujo kabineto nutarimas buvo algų ministeriams sumažinimas. Ankstyvesnis seimas ministeriui pirmininkui nustatė 5.000 lt mėn. algą...

Kabinetas nubraukė 50% reprezentacijos ir trijų mėnesių „gratifikaciją“ pasitraukiant. Ir ta proga buv. vyriausybė „gratifikacijos“ jau neišmokėjo.

Santykiai su eklezija

Nors iki paskutiniojo seimo krikščionių blokas turėjo daugumą, konkordatas su Sv. Sostu nebuvo padarytas. Paskutiniame krikščionių bloko kabinetei bevaldant, prieta net prie to, kad Sv. Sosto atstovas monsignoras Zechini buvo išsiųstas iš Lietuvos...

niekio nemokėjo, tačiau už dvi nedarbo savaites jam taip pat niekas nemokėjo, nes tai įvykė dėl asmeninio neatsargumo. Kitas bendradarbis, nusibalojęs kelį, gelžkelių gydytojas pažymėjimu buvo atleistas kelioms savaitėms apmokamų atostogų, gaudamas 5 dienų savaitės algą...

gatą su specialiais įgaliojimais Lietuvos eklezinei provincijai sudaryti. Tuo delegatu buvo Peterburgo dvasinės akademijos pažiūra ir vėliau Vilniaus arkivyskupas Jurgis Matulevičius.

Visuotinis nepasitenkinimas

Visi aprašytieji vyriausybės veiksmai buvo tiesiogiai ar netiesiogiai nukreipti prieš krikščionių bloką ir davė progos skelbti, kad jie yra nukreipti prieš visą katalikinę visuomenę.

Buvo paskelbta ir amnestija visiems politiniams ir tikybiniams nusikaltimams bei nusizengimams ir panaikinta karo būklė. Ją panaikinus, prasidėjo nuolatiniai susirinkimai ne tik salose, bet ir atvirose vietose.

Nors krašto apsaugos ministeriu buvo teisininkas pulkininkas Papečkus, tačiau praktiškai visus reikalus tvarkė naujas gen. Štabo viršininkas pulkininkas Skirpa.

Gerų norų perreformuoti mūsų kariuomenę vedamas, pulkininkas Skirpa, neturėdamas administracinio patyrimo, griebsi kariuomenę reformuoti kariūnų kadro valymu. Tokia energinga pradžia sukėlė kariūnų tarpe tikrą paniką ir net apolitinį kariūnų nutenkėjimą prieš vyriausybę.

Lygia greta „valymas“ vyko ir kitose įstaigose. Deja, nevisur laimingai. Pvz., Eltos direktoriumi vietoje prof. Ereto buvo vietos spauda.

Pavasariui atėjus, prie surūdijusių bėgių, anglių šlako, parko patvoriuose ypatingai gūniai prasiskleidžia gelii klombos (jis ir per žiemą pakaitomis žydi), nušviendamos mūsų namelio rūškanas sienų plytas. Prieš fejant ir vidų, kelioms akimirks progreidėvė nuotaika, kol iš spintos išsitraukti suglamžytus, purvinus darbo drabužius.

paskirtas mažamokslis Justas Paleckis. Žemės Banko valdytojas ekonomistas Radušis, turėjęs nemažą patyrimą, buvo pakeistas inž. matininku Račkausku, kurio nenusimanymas kredito reikaluose buvo plačiai linksnuojamas bankininkų sferose.

Tokiai politinei būklei susidarius, maždaug lapkričio pabaigoje mano kaimyno Stulginskio iniciatyva buvo bute susirinko, be iniciatoriaus A. Stulginskio, dar dr. Bistras, Z. Starkus, kun. Valokaitis ir liaudininkų lyderis Z. Toliušis.

Sakoma, kad valdyti reškia numatyti. Šita ypatybė mūsų valstybės vyrai nepasizymėjo. Ta proga negaliu nepaminėti antro analogiško pasikalbėjimo, šį kartą su prof. A. Voidemaru trejiems metams pralinkus.

Po pasikėsimo prieš Voldemarą 1929 m. mariampoliškis advokatas Bulota buvo ištremitas į Varnius vien todėl, kad pasikėsintojas buvo jo giminaitis. Kuomet tuo reikalu buvo kreiptasi į Voldemarą, prašant ištremiti į Varnius pakeisti leidimų išvažiuoti ir Cekoslovakiją, Voldemaras sutiko, bet išdidžiai pridūrė: „žinokit, kad jam (Bulotai) Lietuvos jau daugiau neteks matyti“.

Valdymas - numatymas

Sakoma, kad valdyti reškia numatyti. Šita ypatybė mūsų valstybės vyrai nepasizymėjo. Ta proga negaliu nepaminėti antro analogiško pasikalbėjimo, šį kartą su prof. A. Voidemaru trejiems metams pralinkus.

Persitvarko lietuviai skautai

Pasaulio Lietuvių Skautų Sąjungos vadovybė šiuo metu kiek persitvarkė. Pirmijos pirmininkas vyr. sktn. K. Pačiaskas tapo ir vyriausiu lietuvių skautu — šių vadovų vietoje JAV teritorijoje. Čikagos tunto tūntininku išrinktas skautininkas Gurėnas. PLSS pradėjo leisti ir savo biuletenį.

vieta spauda. Pavasariui atėjus, prie surūdijusių bėgių, anglių šlako, parko patvoriuose ypatingai gūniai prasiskleidžia gelii klombos (jis ir per žiemą pakaitomis žydi), nušviendamos mūsų namelio rūškanas sienų plytas.

Jeigu laikysimės teologinės tezės, jog rojuje sielos amžinai patenkintos, tai iš australo nerūpestingai optimistinio būdo galėtum padaryti išvadą, jog Australija — tikrai darbininkų rojus pavaldė mūsų pilko niūraus namešo, prilipusio prie centrinės stoties gelžkelio parko, ypač kai pavasarį klombose taip kupliai prasiskleidžia gelės.

Tremties ir išėvijios temomis

Veikime į darbininkų mases

Kai karaliai, demokratinų valstybių prezidentai ir bažnyčia skelbia kovą komunizmui, Stalinas su savo sėbrais neperdaug jaudinasi. Savo pavaldiniais — vergams juok nesunku įteigti, kad, girdi, tai aiškūs ir prisiekę darbo žmonių riešai. Kas kita, kai galvą pakėlė komunistas Titas. Kai jis skelbia aiškia ir griežtą kovą savo ideologijos tėvi ir bendraminčiams, tiksliau tariant rusiškam imperializmui, prisidengusiam komunistinio internacionalo skraiste.

Jei iki Tito komunizmo tikslas buvo kuo plačiausiai išsiplėsti, kuo daugiau sričių apimti, siekiant pagrindinio troškimo — pasaulinės revoliucijos, tai po Tito sukilimo taktika buvo pakeista. Visų pirma tikrinami ir valomi pačios partijos kadrai, vis daugiau įtartinėjama, nesigailama apkaltinimų.

Mat, kai prieš bolševikus kovoja intelektualai, buržuajai ir jų vaikai, ar pagaliau dvasininkai — Stalinui ir jo štabui tai nėra per daug pavojinga, nes jis darbo žmogaus „išlaisvintojas“ ir „tėvas“. Jis turi savo rankose darbo mases.

Už tat jam labai nepatinka, kai ir darbo žmogus skelbia aiškia ir griežtą kovą internacionalui už pagrindinių moralės dėsnių paneigimą ir visko, kuo didžiojai Europos krikščioniškoji kultūra, grovėjuji. Gal todėl Maskva ir nemegsta pabėgėlių iš Baltijos kraštų, kur vakarintine prasme visai nebuvo turtuolių ir iš kur pabėgę žmonės turi dėl duonos kasnio išlieti ir darbo žmonių mases.

Pirmieji pasikėlimai kovą komunizmui, kuris juo toliau, juo labiau darosi barbarizmo sinonimu. Kai kiti dar jį liaupsino, šaukė, kad ir trukdami, prieš jį. Šaukė savo būvimu už tėvynės ribų, kiekvienam spausdintu žodžiu, kiekvienomis iškilimėmis, kiekvienam susitikime su tais, kurie nepažinojo kokia pabaisa išaugo ir vis auga Europos Rytuose.

Nemažas mūsų įnašas, kad per paskutiniuosius kelierius metus tarptautinės nuomonės pasikeitimas yra labai didelis. Išitikinimas, kad tarp skelbiamų teorijų ir jų įgyvendinimo Rusijoje yra didesnė praraja nei galima būtų ją išvaizduoti, apima vis didesnius ir didesnius gyventojų kiekius ir iššaukia, kaip parodo paskutiniųjų Prancūzijos streikų nepasiekimas, darbo masių sąmoningą pasipriešinimą. O jų galią, ypač pramonės kraštuose, vis auga. Prieš kelioika metų dar tokios silpnos jų organizacijos įgauna vis naujos įtakos ir nedaug trūksta kad imtų reguliuoti tautų ir valstybių vidaus gyvenimą ne tik neigiama prasme t. y. per streikus, bet ir teigiama, kuriybne, — siūlydami naujus įstatymų projektus ir t. t.

Tenka apgailestauti, kad iki šiol - darbo lietuvis - t. y. 95% esančių už tėvynės ribų, neįsinaudojo tos pačios didžiausios, pačios reikšmingiausios ir visiems lengviausiai prieinamos arenas.

Bet čia pat tenka pasidžiaugti, esą, geriau vėliau negu niekad, pagaliau Prancūzijoje įsisteigė „Darbo Lietuvių Sąjunga“ — kuri turi kontaktą su atitinkamomis tarptautinėmis organizacijomis.

Kaip būtų gera, kad visur kur tik yra darbo lietuvis, būtų mėginta sudaryti lietuvių tautines darbo sąjungas, kurios sudarytų santykius su vietoje esančiomis atitinkamomis organizacijomis, o per jas ar lygiagrečiai ir su tarptautinėmis. Tai būtų didelė parama, nemokantiems vietos kalbos lietuviams, jų reikaluose su darbdaviais, o lygiai ir įrodytams, kad mes einam su laiku dvasia ir mokam išnaudoti visakerpiam mūsų būvimą už tėvynės ribų.

Lietuvių Tremtinių Amatininkų ir Darbininkų Profesinės Sąjungos Centro Valdyba iš Vokietijos persikėlė į Jungtines Amerikos Valstybes. Visi dar esantieji ir buvusieji jos skyriai, nariai bei suinteresuoti asmenys prašomi kreiptis sąjungos ir emigracijos reikalais į Centro Valdybą. Sąjunga savo darbą tęsia ir toliau. Visi skolininkai, kurie dar nėra atsiskaityę už „Bendrą Darbą“, prašomi atsiskaityti, šiuo adresu: Kazys Duginis, Hotel „BRETON“, Church str., BURLINGTON, Vermont, USA.

Ieškojimais

Antanina Rudzinskienė ir Renkys Augustas, gyv. 15. Boschrandstr., Waterschei, Belgien, ieško Rudzinskių Jono ir Justino su šeima. Zinantieji prašomi pranešti.

Leopoldas PETKUS, gyv. 647 Hastings St. E Vancouver, B. C. Canada, kilęs iš Tauragės aps., Gaurės valsč., Analiskių km. Ieško, tikslu jiems pagelbėti. Petkų ir Zigeliių šeimas, kilusias iš Analiskių km.

NORI SUSIRASINĖTI

Leg. Zemaitytis Pranas, M. 32649 1/HREI, 1 Cie, FFS, Maroc, Africa, dvylikos lietuvių, baigiančių tarnybą svetimšalių legione, vardu prašo atsiliepti lietuviutes, norinčias su jais susirašinėti.

Apie neigiamybes ir teigiamybes

Vienas užjūrio laikraštis paminėjo savo bendradarbio 25 metų veiklą spaudos bare. Ta proga pasakė pasikalbėjimą su juo. Daug gražių žodžių. Kai kur net teisybės, pav.: „gimnazisto laikais daugiau pasižymėjau intuityviu lyrizmu, negu logika“... Paskui kulminacinis punktas — klausimas: „Kuo remdamasis Tamsta dar 1945 m. darėte radikalų tarptautinės politikos apsprendimą?“ Atsakymas: „... Ir man logiškos išvados pritaro prie intuicijos... spaudoje dėsesčiau tai, kas įvyko po kelerių metų... visuotinis ginklavimas artina karą. Kada jis įvyks, negalėtų pasakyti nė dėsės Harry ar Josif“... Na, kiek mes atsimename, stovyklose dar reichsmarkų gadyne gerbiamas jubilatas skelbė, kad karas yra ne metų, bet, galima sakyti, minučių klausimas. Ir eina gandai, kad ta proga kai kuriose stovyklose buvo net paskerštos nedapenėtos kiaušės.

Vėl kitas veikėjas, vienas iš pirmųjų išvykęs į JAV, atsiveikindamas graudino: aš važiuoju į Ameriką, o jūs, kadangi karas neišvengiamas, ištaisykite rankinius vežimėlius („vegeles“) ir pavojui ištikus patraukite per Alpes į Italiją! Veikėjas Chicagoje pateko į didelį vargą, jo klausytojų dauguma toje pačioje Amerikoje jau ištaisė pakenčiamai. Reikia tikėtis, kad po tokių „pamokymų“, nė vien s klausytojas nesigriebė neapgalvotai pirmos pasitaikusios emigracinės progos ir nepateko į vargą.

Tomis eilutėmis laikas gali pasipiktinti. Girdi, kiekviename jubiliejuje tie LIETUVIO ciniškai įžiūri tik neigiamybes. Ieško veikėjų klaidų, bet negiria jų gerų darbų. Iš viso, visas laikraštis skiriamas tik neikinimui ir juodinimui. Tokių kaltinimų paskutiniuoju laiku kiek padaugėjo. Jei jie būna pateikiami raštu — tuojau randa vietos „Atvirame Žodyje“. LIETUVIS priklauso jo skaitytojams — jų pageidavimai nustato jo kryptį. Jei tačiau „puolimams“, bent kol kas, užteko vietos „Atvirame Žodyje“, tai padrasinimų vestį dabartinę liniją gavome tiek daug, kad jiems tektų skirti istisą numerį. Neišsigąskite! To nedarysime. Tik čia keliomis eilutėmis paminėsime dažniau pasitaikančias skaitytojų mintis.

Visų pirma turime pastebėti, kad daugumas mūsų veikėjų, kurių nuopelnus mes tariamai per mažai vertiname, Nepriklausomoje Lietuvoje turėjo visai palankias savo veiklai sąlygas, už kurias jie kaip tik savo veikla ir atsilygino. Žodžiu, jie atliko savo pareigas, už kurias dar specialios padėkos nėra reikalingi. Panašiai yra ir su tremties veikėjais. Ir jų daugumai buvo sudarytos, tiesa, labai kuklios, bet vis dėl to šiek tiek geresnės sąlygos, negu cilinijams DP, kas leido jiems skirti kiek daugiau laiko visuomeniams reikalams negu kitiems. Ir čia nematome specialaus garbinimo reikalo. Laikraščio pareiga yra tarnauti tiesai, nors ji ir nėra labai maloni. Mes to principo ir stengiamės laikytis. Žinoma, mes galime klysti ir visados esame pasirengę savo klaidas atitaisyti. Tačiau kol kas į kiekvieną mūsų puolimą, kaip minėjome, gauname daug padrasinimų.

Taip pvz. vienas jau senesnio amžiaus advokatas mums rašo: „Chronos str. man patinka. Tai yra gaivinanti lektūra, — netolimos ir esmėje labai mielos mums praeities vaizdai, nupiešti vienok ne heroinio epo spalvomis, bet bliviais, nešventadieniškais dažais ir ne be sarkazmo priemaišos. Dėl juridinių Chronoso išvedžiojimų galima būtų, žinoma, ginčytis, bet kuriuo atveju tačiau tai yra gyva ir įdomi ir skaitytojams ir istorikams prisiminimų medžiaga. Teškite ta seriją toliau“.

Nemažiau malonus mums yra vienas Belgijos angliakaus laiškas, kuriame tarp kitko rašoma: Mielas LIETUVI, šiandien grįžęs iš tamsaus anglies požemio radau Tave atėjusį pas mane kaip didžiai išsilgę sveciā... esi mano ir kitų likimo draugu mielai laukiame ir skaitomas. Tave mylime dėlto, kad esi tiesus ir neužsimerki, smiltis Tau į akis barstant... .

Kitas skaitytojas iš Anglijos mums siūlo net prvesti balsavimą, prašant atsakyti į tuos du klausimus: 1. ar smerktinas LIETUVIS dėl Blombergo parapijos iškelto protesto, ir 2. ar smerktinas pats Blombergo parapijos protestas prieš LIETUVI. Deja, toks balsavimas nereikalingas, nors jis sudarytų nemažos pramogos, nes kiekvienas užsisakdamas ar neužsisakdamas laikraščio jau balsuoja, nors dėl emigracijos sukeltų tautų kilnojimosi toks būdas toli gražu nėra visai tikslius viešajai nuomonei ištirti.

Tokie balsai mus padrasina ir toliau nieko nebijant retkarčiais nurodyti padarytas klaidas. Juk atlyginimas nebuvo mokamas specialiai tam, kad klydus. Mes neminime klaidų tam, kad ką nors sąmoningai „apijuodinus“, bet tik tam, kad iš klaidų pasimokius. Kad tik nedirbant neklystama, žinome taip pat.

Iš Weheno stovyklos gyvenimo

Weheno stovykla dabar bene didžiausioji visoj britų zonoje lietuvių stovykla. Ji yra tapusi, tarytum, pereinamąja stovykla emigruojantiems lietuviams. Todėl ir judėjimas joje gana gyvas: išvykusių vieton atkeliama vis naujų žmonių. Neseniai atkėlė čia Lehrtės ir Wattenstedto stovyklas.

Kultūrinis gyvenimas, kad ir nepasižymi buvusiųjų laikų gyvumu, vis dėlto nėra ir visiška apimies. Bene giliausia vėga šioje srityje vėro Weheno lietuvių gimnazija. Jau šiu metų pradžioje gimnazijos mokytojai ir jų kvietos inteligentinės pajėgos suruošė stovyklos gyventojams ciklą paskaitų aktualiais lietuviškosios kultūros klausimais. Į tas „Tėvynės valandėles“ per 7 vakarus atsilankė virš 1000 žmonių.

Kovo 11 d. gimnazija suruošė literatūros ir muzikos vakarą. Jame paskaitą laikė iš Detmoldo atvykęs DR. VYDŪNAS, kalbėjo ir vyr. šviet. inspekt. M. Kriščiūnas. Savo kūrinis skaitė rašytojas A. Giedrius. Muzikinę dalį atliko kompozitorius J. STROLIA ir F. Strolia. Čia pilnutėlė stovyklos salė turėjo progos išgirsti iš viso dar pirmą kartą išpildomų paties kompozitoriaus kūrinius.

Labai pagirtinus iniciatyvos rodo naujasis stovyklos klebonas kun. D. Kenstavičius, organizuodamas masinį giedojimą bažnyčioje. Tam tikslui periodiškai kviečiami stovyklos gyventojai į giedojimo pamokas. Gaila tik, kad dainų tautos žmonės, palyginti, labai negausiai lankosi į giesmių pamokas. Nejaugi kino seansai jiems svarbesni, negu mielos lietuviškosios giesmės? ...

Neseniai atsiveikėm su didžiąja dalimi stovyklos senelių. Netoli nuo čia, Varel'je yra įsteigta seneliams stovykla, kur sąlygos esančios labai puikios. Seneliai, su kuriais teko pasikalbėti, sako, kad ten po vargingo gyvenimo barakuose esą kaip rojuje... Duok Dieve, kad taip ir pasiliktų.

Stovykloje veikia kooperatyvas didžiausiąją dalį savo pelno paskiria stovyklos ir joje gyvenančios bendruomenės reikalams. Kooperatyvas šelpia mokyklas ir kitus kultūrinus parengimus.

Apie naujojo DP biliaus projektą

Lietuviai Vokietijoje ir Amerikoje buvo labai susirūpinę pirmuoju 1948 m. DP biliumi, kuris dabar baigiasi. Šis susirūpinimas susilaukė atitinkamo pasirengimo ir orientacijos, kurių dėka pusė visų tremtinių jau pasiekė Ameriką ar yra pakeliui į ją. Vokietijoje liko, palyginti, ne taip daug, apie 10.000 asmenų, bet ir iš tų didesnįją dalis jau yra aprūpinta dokumentais ir, manoma, kad jie suspės praeiti dar senuoju biliumi. ypačiai ūkininkai ar tremtiniai, susitarę vykti į ūkius. Be to, daug kas iš tų, kurie atvyko anksčiau, dabar kviečiasi pas save savo artimuosius į kitus kraštus — Kanada, Australiją ar į Pietų Amerikos kraštus.

Naujasis DP bilius yra pavadintas Cellar bill H. R. 4567. Jį priėmė Kongresas ir jau patvirtino Senato teisinė komisija. Bet, kad jis išgaliotų reikalinga, kad jį priimtų abeji Rūmai.

Išleistinųjų asmenų skaičiumi čia skirtumas yra nedidelis — Kongresas ta skaičių papildė 134.000, t. y. viso 339.000, o Senatas sumažino jį ligi 115.000, t. y., viso 320.000 asmenų, į tą kontingentą įskaityta ir 205.000 asmenų iš seno biliaus.

Senojo biliaus nuostatais galėjo imigruoti tik tie, kurie Vokietijoje, Austrijoje ir Italijoje buvo jau prieš 1945 m. gruodžio 22 d. ir turėjo DP teises. Kongreso bilius ta datą pratęsė ligi 1949 m. sausio 1 d., ir DP laiko visus tuos, kurie yra IRO globoje.

Senato teisinė komisija su ta data sutiko, bet ji mano, kad tuo biliumi gali imigruoti kiekvienas, kuris laikotarpyje nuo 1939 m. rugsėjo 1 d. ligi 1949 m. sausio 1 d. priversta paliko savo kraštą ar pats jį paliko dėl persekiojimų baimės. Tuo būdu suteikiama galimybė emigruoti kiekvienam, nežūrint, ar jis turi DP teises ar ne.

Čia yra didelė esminė pataisa, dėl kurios ginčijamasi, nes vieni nori suteikti pirmumą tik tiems, kurie turi DP teises, o kiti rei-

kalauja, kad bilius apimtų visus tremtinius, kurie savo kraštų neteko. Tuo būdu juo galėtų pasinaudoti ir graikai, čekai, lenkų kariuomenės likučiai, kurie dabartiniu biliumi negalėjo čia atvykti. Be to, juo galėtų pasinaudoti ir išvietinti vokiečiai (ne naciai), kurių labai daug pabėgo iš bolševikų okupuotos Vokietijos.

Sis punktas yra labai svarbus ir mums lietuviams, nes juo galėtų pasinaudoti klaidiečiai, ir kiti Mažosios Lietuvos lietuviai, taip pat ir tie, kurie dėl bolševikų persekiojimo baimės repatriavo iš Lietuvos. Pirmasis bilius buvo visus nuskriaudęs, nelaikydamas jų DP, o dabar toji skriauda būtų išlyginta, ir čia mes galėtumėm susilaukti dar keleto tūkstančių mūsų tautiečių.

Pirmasis bilius suteikė pirmumą 30 proc. ūkininkų ir 40 proc. tremtinių iš tų kraštų, kuriuos okupavo sovietai, tat — iš Pabaltijo ir iš Rytų Lenkijos. Kongresas dabar tuodu punktus panaikino, bet teisinė Senato komisija juos palaikė, net pridėdama reikalavimą, kad ūkininkais būtų laikomi tik tie, kurie mažiausia dvejus metus yra žemės ūkyje dirbę.

Sie projektų pakeitimai yra esmingiausieji. Tat reikia laukti, kad dėl jų susitarus, ir pats bilius bus greitai priimtas.

Yra nemažai ir techninių, taip pat mums svarbių pataisų. Pirmasis bilius buvo pasiskolinęs 50 proc. normaliosios įvažuojančiųjų tautybių kvotos. Tuo būdu iš mūsų 386 asmenų metinės kvotos, mums likdavo tik 183 asm., kurie galėtų įvažiuoti į JAV. Tai sudarė didelių sunkumų įvažiuoti tiems, kurie buvo atsidūrę kituose kraštuose, ne Vokietijoje, Austrijoje ar Italijoje, nes jie gali įvažiuoti tik normaliosios kvotos ribose. Kongresas pasiūlė ta pasiskolinimą sumažinti ligi 25 proc., tačiau Senatas laikosi 50 proc.

Kongreso bilius draudžia įvažiuoti tiems,

Praėjusių metų rudm̄ LIETUVIJE buvo dėta mano korespondencija apie pirmuosius lietuvius tremtinius N. Zelandijoje. Minėjau, kad N. Zelandijos vyriausybė ketina priimti jų daugiau. Kaip žinome, lapkričio mėn. įvyko parlamento rinkimai, kurie socialistine vyriausybė pakeitė nacionalistine ir gal dėlto tremtinių įsileidimas buvo laikinai atidėtas. Vasario pabaigoje imigracijos ministeris pranešė spaudai, kad šalia kitų dar šiais metais bus įleista ir 1000 DP iš Europos.

Iš to skaičiaus bus pageidaujama 200 moterų su mokyklinio amžiaus vaikais namų ruošos darbams, kiti pirmoj eilėj statybai, paskiau ūkio ir pramonės darbams.

N. Zelandijos Tautinė Bažnytinė Taryba savo laiške imigracijos ministeriui be kita ko pareiškė: „Tvirtai tikime, kad šį kartą bus priimta ne tik tie, kurie kraštui bus ekonomiškai naudingi, bet taip pat dalis ir iš taip vadinamos „nepageidaujamos“ klasės, kurių gyvenimo sąlygos Europoje yra tikrai pasigailėtinos“. Tautinė Bažn. Taryba pasizada bendraudama su kitomis konfesijomis teikti, kaip ir pirmojo transporto įkurdinimui, pagalbą. Konfesijų įtaka šiame krašte yra labai didelė.

Tikėdami, kad iki šiol neturėję galimybių imigruoti mūsų tautiečiai, pagalvos ir apie šį tolimą žemės kampelį. Norime pasidalinti mūsų pusemetiniu patyrimu šiame krašte.

Su pirmuoju 930 DP transportu lietuvių atvyko 168. Iš jų 9, kurie dėl šeimos narių ligos kelionę turėjo nutraukti Italijoje ar Australijoje, atvyko vėliau.

Pirmieji darbai buvo išskirstyti po 2 mėn., paskutiniai tik po 4 1/2 mėn. Atvykę gyvenime stovykloje, kur maistas ir aprūpinimas buvo geras. Šalia Raudonojo Kryžiaus daėinamų dėvėtų rūbų bei aprangos, buvo duodami ir nauji.

Dokumentai emigracijai

Zemiau išvardintiems asmenims yra gauti dokumentai, kuriuos prašome atsiimti arba pranešti savo dabartinį adresą P. L. B. Krašto Valdybai, München 27, Rauchstr. 20.

- 1. Kaziuėnas Andrius, 2. Jakys Sofija, 3. Jakys Vaidevutis, 4. Jūrėnas Jonas, 5. Sventickas Edmundas, 6. Norkunas Zuzana, 7. Kriščiūnas Jonas, 8. Kriščiūnas Marta, 9. Zemribas-Zubras Albertas, 10. Petraitis Petras, 12. Petraitis Vlada, 13. Kiaušas Jonas, 14. Aukštakalnis Antanas, 15. Pyragius Juozas, 16. Gausas Antanas, 17. Januška Marija, 17. Prancėvičius Anelė, 18. Burneikis Jonas, 19. Simoliūnas Jonas, 20. Lesčius Bronius, 21. Noreika Juozas, 22. Mažeika Petras, 23. Mažeika Erika, 24. Lobanas Rapolas, 25. Kontvainis Stanislava, 26. Palisaitis Bronė, 27. Slavėnas Vytautas, 28. Eidukonis Aldona, 29. Jankus Kazys, 30. Girdvainis Zuzana, 31. Gausas Elžbieta, 32. Gausas Mindaugas, 33. Agorius Vaclovas. P. L. B. Krašto Valdyba

Atviras žodis

AUKA

Baigdami LTB Wattenstedto apylinkės dienas, atsiminėme LIETUVIO gerus patarnavimus tremties lietuvių bendruomenei. Nutarėme kuklia 50 DM auka paremti LIETUVIO veiklą ir egzistenciją tautos laubui.

Komiteto pirmininko ir kasininko parašai.

ATOSTOGOS

Skaitytojas A. P., atrodo, pakenčiamai įsitaisęs Vokietijoje. Blombergo protesto paakintas mus maloniai nutelkia:

LIETUVIUI linkiu nemusinti... aš surašiau kitus septynius prenumeratorių, o LIETUVIO redaktoriui ar leidėjui suteiksiu pilną išlaikymą valgi, butą ir kt. 10 dienų poilsį, kad galėtum bent truputį pailsėti mano ramioje pastogėje miške nuo nuolat puolančių nenuoramų. Juk šiandien nervingoje ir išvargintoje lietuviškoje bendruomenėje nelengva leisti laikraštį. Galite atsiųsti ir p. Chronosą.

LIETUVIS Wattenstedto komitetui ir p. A. E. nuoširdžiai dėkoja!

„NACHALSTVA“

Skait. Jurgis Paransevičius, Spielberg b. Mannheimen, Sanatorium moko pašto perlaidos atkarpoje:

Kad jūs esate akiplėšos ir be takto, tai nesiginkit. Naujas faktas — Jūs kivrėkūs su Amerikos DRAUGU... Mokyti kitą, kuris daugiau išmano, yra daugiau negu nachalstva, taikinti Sv. Raštą ten, kur jį visi nedera taikinti, yra daugiau negu neįmanymas. Savo kvailą politinę puikybę kišat kiekvienoje eilutėje. Bet kadangi LIETUVIS yra vienintelis lietuviškas popierius Vokietijoje, tai tegu jis pas mane ligonį ateina ir šiais kovo bei balandžio mėnesiais.

LIETUVIS: I pamokymus pašto perlaidų atkarpose krepčiame didžiausią dėmesį. Deja, kartais tenka kai kam priminti ir Sv. Rašto žodžius. Ar nepasakyta: „Taigi, visa, ką tik jie jums sako, laikykite ir darykite; bet nesielkite taip, kaip jie elgiasi; nes jie sako ir nedaro“. Mato 23,3. Tai buvo konstatuota jau ir Kristaus laikais.

J. Vasyliūno koncertas

Kovo 12 d. Bremeno-Grohno pereinamosios stovyklos salėje įvyko mūsų žymaus smuikininko Izidoriaus VASYLIŪNO rečitalis. Buvo išpildyta naujai paruošta Johann Sebastian BACHo kūriniių programa, skirta didžiojo kompozitoriaus dvejų šimtų metinėms, kurias atžymi visas pasaulis, paminėti. Smuikininkas Iz. Vasyliūnas išpildė J. S. Bacho Partita E dur, Sonata C dur ir Partia D moll, kurias paskutiniają dalį sudaro žymioji Ciacciona. Su minėtąją programa smuikininkas aplankys Dilligenā, Schwābisch-Gmūnda, Tūbingenā ir kitas vietoves.

K. V. Š.

Skaitytojų dėmesui

Sekantis LIETUVIO numeris (penktas kovo mėn. 4 psl.) užsienio skaitytojams bus išsiųstas su vėlykiniu numeriu, kuris šies kiek anksčiau.